

Пшъэрьльхэр агъэцэкІэнхэм фэхъазырых

УФ-м и Президентэу Владимир Путиним 2018-рэ ильэсим кыдигъэкыгъэ жъоныгъокэ унашьом кыдыхэллытэгъэ лэпкэ проектхэм ягъэцэкІэн фэгъэзэгъэ Советым и Президиум изэхсэсигъоу тыгъуасэ щылагъэм тхъамэтагъор щизэрихъагъ Урысыем и Премьер-министрэу Дмитрий Медведевым.

Тызхэт ильэсим мы лъэнь-къомкэ зэшүахын алькыгъэм, 2019-рэ ильэсим пшъэрьльхъаэу зыфагъэуцужыхъэрэм къээрэугоонгъэхэр атегушы-лагъех. Видеозэпхынгъэ шыкэм тетэу клогъэ тофхъабзэм хэлжэхъагъех федеральнэ ми-нистрэхэр, шъольырхэм япа-щэхэр, нэмькіхэри. Ахэм ахэтигъ Адыгэ Республиком и Лышхъаэу Къумпыл Мурати.

Шыгу къэдгъэкыгъын, къэральгъом хэхъонгъэхэр ышынхэм мы лъепкэ проектхэр фытэгъэпсихъагъех, 2024-рэ ильэс-сим нэс ахэр агъэцэкІэнхэм агъэнафэ. УФ-м и Правительствэ лъэнькэ про-граммэхэр ыгъэнэфагъех: демографиер, гъэсэнгъэр, псау-ногъэр къеухумэгъенир, циф-рэ шыкэм тет экономикэр, щынэгъончэе ыкли шэпхъэ-шүхэм адиштэрэ автомобиль гъогухэр, культурэр, нэмькіхэри.

УФ-м и Правительствэ и Тхъаматэ зэхэсигъом пэублэ-псалэ къышишыизэ, лъепкэ проектхэм къадыхэллытагъеу къэральгъом ишащэ къыгъеу-гъэ шырьльхэр зэшүахынхэм зэрэфхъазырхэр къауагъ.

имылэу гъэцэкІэгъэнхэ зэр-фаер, ахэм мылькушхо апэуя-гъэхъанэу зэрагъэнафэрэр хи-гъунэфыкыгъ. Джырэ уахътэм ехъулэу лъепкэ проект 12-м язэхгэгъэуцон аухыгъ. 2018-рэ ильэсир имыкызэ ахэр шо-лъырхэм ааштэнхэ фе.

— Ильэсичим мы проек-хэм ягъэцэкІэн сомэ трил-лиони 5,7-рэ фэдэз пэуд-гэхъащ. Шуагъэ къытэу финансхэр гъэфедэгъэнхэм лынгъэгъенир, мышкэ шъольырхэм федеральнэ ве-домствэхэмрэ яло зэхэлэу зэдэлжээнхэм мэхъанэшхоя. Къэральгъом ишащэ къы-зэрэхгъэшэу, лъепкэ про-ектхэм шуагъэу къахырэр тхъээзэ закъом тетхагъэкэз зи къикырэл, ар цыфхэм зэ-хашэн фе, — къыуагъ Дмитрий Медве-девым.

Лъепкэ проектхэм ягъэцэ-кІэнкэ пшъэдэкыжэ зыхыхъэрэ федеральнэ министрэхэр, шъольырхэм япащхэм ашыщхэр нэужым къэгушыагъех, щыла-гъэхэр щылэх нахь мышэми, УФ-м и Президент къыгъеу-гъэ пшъэрьльхэр зэшүахынхэм зэрэфхъазырхэр къауагъ.

Аш пае регионхэм яофшэн нахь агъэлъешыгъ, чыпхэм аашаштэгъэ проектхэм зэхъо-кыныгъэхэр ыкли хэгъэхъон-хэр афашыгъех.

— Проектхэр игъом ыкли шуагъэ къатэу гъэцэкІэгъэн-хэмкэ зэкэми пшъэдэкыжэ зэрэшүхырэр зыщижъугъэ-гъупшэ хъущтэп. Зыфэгъэз-гъэм епхыгъэу анахъеу ынаэ зытиргъэтын фэе лъэнхъо-хэр министрэ пэлч ыгъэнэ-фэнхэ, ахэм къапкырыкы-зэ иофшэн ыгъэпсийн фе, — къыуагъ зэфхъысыжъхэр къышыгъхэрэ Дмитрий Медве-девым.

Мы зэхэсигъом үүж АР-м и Лышхъаэу Къумпыл Мурат министрэхэм я Кабинет хэтхэм зэүкігъоу адыриагъэм лъепкэ проектхэм республикэр ахэлэхъэным иофыгъ щитегу-щыагъех. Къэральгъо мэхъанэ зилэ пшъэрьльхэр шъольырхэм зэрифэшшуашэу щыгъэцэкІэ-гъэнхэм мэхъанэшхо зэрилэр республикэм ишащэ къыхигъе-щыгъ, ашкэ ведомствэхэм яофшэн джыри нахь агъэлъе-шынэу къафигъэптаагъ.

— Мы лъепкэ проект-

хэм къадыхэллытагъэу про-ект 67-рэ федеральнэ гупчэм ыштагъ. Ахэм ашыщэу Адыгэ-им щыдгъэцэкІэнэу дгъэна-фэрэр проект 46-рэ мэхъу, — къыуагъ Къумпыл Мурат. — Иофшэнэир гъэцэкІагъэ зэрэхъурэм бэкэ елъыты-гъэшт тицифхэм ящыкэл-псэукэ зыфэдэштымрэ фе-деральнэ гупчэм къыкышт финанс ыэпилгъур зыфэд-зыштымрэ. Аш да��у шоکи имылэу зэнэкъоку зэф-шхъафхэм тахэлжээнэм, гъэхъагъэхэр тшынхэм ыкли шъольыр анахь дэгъухэм ясатырэ тыхэтным тылын фе. Зэклэри тэры зэ-ллытагъэр, иофшэнэир зэри-фэшшуашэу зэхатщэмэ, ти-пшъэрьльхэр дгъэцакІэхэмэ, зэшлэтийхын щылэп. Аш фэдэ еклюлаклэр пстэуми яэубытылэу щытын фе.

Адыгэим и Правительствэ и Тхъаматэ Александр Нароли-ным къызэриагъэмкэ, лъепкэ проектхэм ягъэцэкІэн епхыгъэ иофшэнэим изэхэшэн зэрифэ-шшуашэу къеюлалагъех, шъольырхэм амалеу ыэлэлхэр зэ-кэ агъэфедагъех. УФ-м и Пре-

зидентэу Владимир Путиним 2018-рэ ильэсим кыдигъэкыгъэ жъоныгъокэ унашьом ильэ-ньюкъо шъхьаэхэм ягъэцэкІэн кыдыхэллытагъэу республи-кэм ихбээ къулыкъухэм пред-ложение гъэнэфагъэхэр къа-хыгъех, ахэр федеральнэ ве-домствэхэм афагъэхыгъех. Къэральгъом ишащэ ыпэкі къыгъэуцугъэ пшъэрьльхэм ашыщэх лэжжапкэл къэгъэль-гён гъэнэфагъэхэм ангъэс-гъэнэимкэ зэфхъысыжъхэм, бизнес цыкlyum ыкли гурытм хэхъонгъэхэр ашынхэмкэ иофшэнэир зэхэшагъэ зэрэхъу-рэм, электроннэ шыклем тетэу ведомствэхэм тхъапэхэр зэлэ-пахыжынхэм амал ялэнхэм фэшлэхэр техникэмкэ зэтэгэпсы-хэгъэнхэм, нэмькі социальнэ мэхъанэ зилэ иофыгъохэм АР-м и Лышхъаэу къащуцугъ. Пшъ-э-рьльхэр зэшлэхгъэнхэмкэ иэпчэгъэнэ тедзэхэр зэрэл-хэр, ахэр тапэкі къызфагъэ-федэнхэ зэрэфаем къыкыгъет-хыгъ.

ТХЬАРКЬОХЬ

Адам.

Сурэхэр А. Гусевым ты-рихыгъэх.

АР-м и Парламент

Зэштохыгъэ хъугъэр, гумэктыгъохэр

Блэкыгъэ бэрэскэшхо мафэм АР-м и Къералыгъо Совет – Хасэм и Тхаматэу Владимир Нарожнэр Тэхъутэмькое районым ит поселкэу Яблоновскэм щылагъ.

Псэуплэ кой администрацием щыкогъэ зэхэсигъо аш тхаметагъор зыщизерихъагъэр фэтерыбэу зэхэт унэхэм ягъекэжын, лъэхъаным диштэу къэлэ псэуплэхэр зэтэгъэпсихъэгъэнхэм афгъэхъыгъэ программмэхэр гъэцэклиагъэ зэрэхъухэрэр ары анахъеу зыфгъэхъыгъагъэр. Аш хэлэжъагъэх Къералыгъо Советын – Хасэм и Тхаматэ игуадзэу Шъэо Аскэр, хэбээгъэуцунымкэ, законностымкэ ыкы чыгылэ зыгъэорышэхъыпэхэм яофыгъохэмкэ Парламентым и Комитет ипащэу Александр Лобода, Тэхъутэмькое район администрацием ипащэ игуадзэу Урыс Бисльян, народнэ депутатхэм я Совет итхаматэ Хъатитэ Алый, нэмыкхэр.

Яблоновска къэлэ псэуплэ коим иадминистрации ипащэу Атэжъехъэ Заурдин поселкэм социальнэ ыкы экономичесэ хэхъоныгъэу ышыхъэрэм, программхэм къадыхэлъягъэу гъэцэклиагъэ хъугъэхэм къатегушигъагъ. Фэтэрибэу зэхэт унэу пстэумкИ 300 псэуплэм дэт. Мыщ фэдэ унэхэм ачлэсхэм зэдагъэфедэхэрэм ягъекэжын фэгъэхъыгъэ программмэр зыщылэм къышыублагъэу зэклемкИ унэ 15 мэхъу Йоф зыщашигъагъ. Сомэ миллион 36-м ехъу апэйуагъэхъагъ. Ильесэу икырэм уни 3 гъэцэклиажын яофшлэнхэр зэрашыгъагъэр, сомэ миллионо 7,12-рэ ахэм атефагъ. Зэклэми яунашхъэхэр зэблахуу гъэх, ятеплэ агъекэжыгъ, посым, фабэм ыкы электроэнергием якъекуаплэхэр зэблахуу гъэх, агъэфедагъэр зыфдизир къэзылытэрэ оборудование ит агъеуцугъ. Къихашт 2019-рэ ильесым фэтэрибэу зэхэт унэ 4 агъекэжын гухэль я, ахэм пстэумкИ сомэ миллион 12,8-рэ апэйуагъэхъанэу агъэнфагъ.

Фэтэрибэу зэхэт унэхэм

ачлэсхэм зэдагъэфедэхэрэм ягъекэжын пае ахъщэу къатын фаем икъэуагъоини зэхэсигъо щытегушигъагъ. Мыщ фэдэ унэхэм ягъекэжынкэ Адыгэ республике фондым ипащэу Пшыгъон Русльян къызериуагъэмкэ, программмэр зыщжэгъэ аэрэ ильсхэм мэкэ дэдэу поселкэм дэсхэм ахъщэр къа-

зэrimылтытэрэр, ыпеки мызэу, мытлоу къылгъагъэу, джыри зэ къыкылтигъыгъ. ыпепрапшэу yalykлен, уадэгүшүэн, ушхъагъоу ялэр зэхэпфын фаеу ары Владимир Нарожнэм зэрилтытэрэр. Аш иджэуапэу Пшыгъон Русльян фэтэрхэм япроцент 30 — 35-рэ фэдизир зыхээр гъунэгъу Краснодар

Фэтэрибэу зэхэт унэу пстэумкИ 300 псэуплэм дэт. Мыщ фэдэ унэхэм ачлэсхэм зэдагъэфедэхэрэм ягъекэжын фэгъэхъыгъэ программмэр зыщылэм къышыублагъэу зэклемкИ унэ 15 мэхъу Йоф зыщашигъагъ. Сомэ миллион 36-м ехъу апэйуагъэхъагъ. Ильесэу икырэм уни 3 гъэцэклиажын яофшлэнхэр зэрашыгъагъэр, сомэ миллионо 7,12-рэ ахэм атефагъ. Зэклэми яунашхъэхэр зэблахуу гъэх, ятеплэ агъекэжыгъ, посым, фабэм ыкы электроэнергием якъекуаплэхэр зэблахуу гъэх, агъэфедагъэр зыфдизир къэзылытэрэ оборудование ит агъеуцугъ. Къихашт 2019-рэ ильесым фэтэрибэу зэхэт унэ 4 агъекэжын гухэль я, ахэм пстэумкИ сомэ миллион 12,8-рэ апэйуагъэхъанэу агъэнфагъ.

тыштыгъ. Непэ яофхэр бэклэ нахышу хъугъэх, процент 70-м игъом ыкы икъоу къаты. Ареу щитми, джыри сомэ миллион 30-м ехъу чыфуу атель. Ахъщэ къэзымытихъэрэм яофхэм хыкумхэр ахэлпльэнхэу тхылхэр агъеуцугъ.

Мыщ дэжым республике Парламентым и Тхаматэ цыфуу ахъщэр къэзымытихъэрэм яофхэм хыкумхэр ахэлпльэнхэу бъэхъыныр хэкыгъэ тэрэзэу

краим, проценти 10 — 15-м ябисымхэр нэмыкы субъектхэм зэрашыгъэхэрэр къытуагъ. Ахэм янахъыбэр ары гъэцэжын пае ахъщэ къэзымытихъэрэм.

Цыфхэм ахъщэу къауагъоирэ зыпэхъэрэр хэзигъэ имылэ альгъэеэсигъэным нэмыкхэм цыхъэ ашынышь, игъом къатынкэ мэхъэнэ ин зэрилэр къихигъэшыгъ Парламентым и Тхаматэ игуадзэу Шъэо Аскэр. ПстэумкИ сомэ миллион 35-рэ

къэугъоигъэ хъугъэ, яофшлэнэу зэшуахыгъэхэм аш нахьыбэжъэу, миллион 36-м ехъу апэхъуагъ. Аш фэдэу хэзигъэ имылэу яхъщэ гъэфедагъэ зэрэхъугъэр цыфхэм ашлэмэ, шуагъэ къытынэу аш ылтыгагъ.

— Нахьыбэрэ шуаххэхэн, фондым яофуу юшлэрэр алтыжуу гъэлэсэн фае, — къытуагъ аш поселкэм идепутатхэмрэ ипашхэмрэ зафигъазээ. — Законхэм къагъэуцурэ шапхэу джыри икъоу гъэцэклиагъэ мыхъуухэрэм яофыгъоу къыздахыхэрэм пстэумэ апэу арихынлэрэр шьоры. Тэ, Парламентым идепутатхэм, лъэнэкъо пстэумкИ юшыгъу тыкъышуфэхъуным тифхэзэвэр.

«Формирование современной городской среды» зыфилорэ программмэм къыдыхэлъятаагъеу мы ильесым поселкэм иурамэу

Железнодорожнэм тет унэхэм ашыщхэм ящагу зэтэргээпсихъагъ, урамэу Гагариным ыцэ зыхырэм тет скверыр агъекэжыгъ. Атэжъехъэ Заурдин къызериуагъэмкэ, ахэм зэклэми сомэ миллион 17,82-рэ апэхъагъ.

Владимир Нарожнэм мы программмэр 2017-рэ ильесым субъектхэм зэрашагъэцэклиагъэр УФ-м псеолъяшынкэ и Министерствэ зызэргэапшэм, Адыгейр анах дэгүхэм ашыщ зэрэхъугъэр къыхигъэшыгъ.

— **Блэкыгъэ ильесым мы проектым Мыекъопэ заку хэлэжъэгъагъэр, — къытуагъ аш. — Мыгъэмары Адыгейр икъэлэ шъхьаэ нэмыкИэу, Адыгэкли, поселкэхуу Иноми, Яблоновскэри хагъэхъагъэр. Проектым къышыдэлъятаагъэу общеественнэ чыпИ 15-рэ щагу 24-рэ гъэцэжыгъэ хъугъэ.**

Къэлэ щылаклэр нахышу

шыгъэнэ фэгъэхъыгъэу УФ-м и Президентуу Владимир Путинным къыгъэуцурэ шпъэрыльхэм ягъэцэклен пстэуми анах шьхьаэ зэрэштым, АР-м и Лышьхыи аш лъэшэу ынааэ зэрэштым Парламентым и Тхаматэ къыкигъэхъыгъ.

Программэу ыпеклэ зиггуу къэтшыгъэхэм ягъэцэклен имызакъоу, нэмыкы яофыгъохэри народнэ депутатхэм я Совет хэтхэу зэхэсигъом хэлажъэхэрэм къаэтигъэх. Ахэм зиггуу къашыгъэхэм ашыщих ошх-осэу къеххэрэм посэу агъэцорэр зыдэкштым, очистной посэуалъэхэм, поселкэм игъогухэм язитет, яхэм яыгын альзынкъо-кэ яофыгъоу щылхэр, полицием яофыгъэхэм япшэрыльхэр икъоу зерамыгъэцаклэхэрэр...

Шъэо Аскэр депутатхэм

закыфигъазээ, гумэкыгъоу зиггуу къашыгъэхэм ядэгээзыжынкэ зигъо яофыгъоу альтигъэрэр къагъэхъазырхэм, яоф зэрэдашштыр къытуагъ.

Зэхэсигъо ужым аш хэлэжъэхэр скверэу яоф зыщашигъэм щылагъэх, урамэу Гагариным ыцэ зыхырэм тет унэу гъэцэжынхэр зэрашыгъэхъэхэм изытет, урамэу Железнодорожнэм тет унэхэм ашыщхэм ящагу зэтэргээпсихъэрэр зэрэхъугъэр къыхигъэшыгъ. Аш даклоу поселкэм щыпсуххэрэми альгъэшыгъэх, яофыгъоу къаэтигъэхэм, яшоигъоньгъэхэм зашагъээзогъ.

Пстэумэ аух АР-м и Парламент ипащхэм альгъэхъагъэр къизэфахысъжъэ, мыщ фэдэ зэлүкэгъухэм федеральнэ ыкы республике программмэм шуагъэу ахэлъыр, цыфхэм яшыгъэцэл-псэуплэхэм нахышу шыгъэнэ ахэр зэрэфэорышлэнхэрэр къизэрагъэльгъоэр, яофхъэбээзэ пстэури шапхъэхэм адиштэу зэшшохыгъэ хууным лыгылэгъэнэхэм шлэгъэ ин къызэраторыр къыхигъэшыгъ.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Мыекъуапэ инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматеу Джарымэкъо Азмэт, Адыгэ Хасэм итхьаматеу Лымыщэкъо Рэмэзан, муфтиеу Къэрдэнэ Аскэрбий, Мэфэхъаблэ итхьаматеу Хъасани-Жъэ Мыхамэт тыгъэгъазэм и 10-м къышту-благъэу и 15-м нэс Тыркуем къетыгъэх. Экономикэм, гэсэн-гъэм, культурэм, диным ялхыгъэ юфыгъохэм зыщатегу-щыгъэхэ зэлукэгъухэр ялагъэх. Анах шъхъаэу тэ, хэжүрс ыкчи хэхэс адыгэхэмкэ, мы юфтых-бзэм хэльыр льэпкэ льэмиджэу тазыфагу итэр зэргийгээштээр ары.

Тыркуемрэ Адыгеимрэ язэ-пхыныгъэхэм заушомбгьюу заублагъэр ильэс 30 хъугъэ. Совет хабзэр зэхэзи, тикъэралыгъо илчъехэр къызызээхыхэм, тичыгогъо Иэкыбым щыгъэхэм зэхыныгъэхэр адишэу үублагъ. Аш елтыгъэхэу тэри тильэпкэгъухэм «Шъукъеб-лагъ» ятлаагъ. Миллион пчагъэ хьоу адыгэхэр Иэкыбым зэрэ-щыгъэхэр тшлагъэ, ежхэмиятэжхэм ячыгу зэрагъэльэгъу ашлонгъоу, жъугъэу къаклохэу аублагъ. Нэлсэнэгъэм блэкыхи, федэ къыфахъэу адыгэхэм къыфахъу адишэхэм зэхэхэштээр афежьагъэх.

Цэй Елмаз – Черкес хасэхэм я Федерациеу Тыркуем итим итхьаматэ игуадз:

«Хэкур тэркэ джэнэт. Аш икъэбар къысфээзийутэштыгъэ сятахъэу Алкъэс чыгужь-ым къэклонэу фалээ дунаим ехижьыгъ. Тятахъэм

Адыгеир — Тыркуер. Мыекъуапэ – Конье. Лъэныкъохэр зэзыпхышт зэзэгыныгъэм ильэхъазырын ившэрильэу Адыгеим илъикло куп Тыркуем щылагъ.

Мылькур хэку зэхыныгъэ проектын пэлдэхъянэу тыгу хэль».

Цэй Елмаз Черкес Федерацииеу Тыркуем щызэхашагъэм

Адыгэ хэкум фаблээ хэхэс адыгэм игъашэ къехьы.

Баш Нусрэт – Черкес хасэхэм я Федерациеу Тыркуем итим итхьамат:

«Адыгэ радиор сятахым иун къынибутиштыгъэ. Хэку къэбархэм ядэлнэу къуаджэр къеклюалэштыгъэ. «Тыдэ щыла ми Мыекъуапэу къэзийорэр?» тлоштыгъэ. Коцэу, натрыфэу аугъоижыгъэм икъэбархэр къыуатэштыгъэ радиом. Ау сид къыоми тэ тыразэу, тшошлоу тедэштыгъэ. Джар

хэм яамалхэм ашытегу-щыагъэх. Зыгъэгумэкъирэ юфыгъохэмкэ хэкум икъыгъэхэр тильэпкэгъу-хэм улчэжьэгъу афэхъугъэх, Адыгеим иль щылакэм фэгъэхыгъэ къэбархэр афалотагъэх. Бзэр Адыгэ Республика мэрэ-щаухъумэрэр, ашкэ тарихъ чыгум ишуагъэу Иэкыбым ис адыгэхэм аригъэкышиштэх, къэгээжын юфхэр... — зэклэльэпкын игумэкхэр зэшохыгъэнхэмкэ амалэу щыгъэхэм ягугъу ашыгъ.

Истанбыл къыкэлэльыклоу купыр Конье еблэгъагъ. Анах къэлэ инэу Тыркуем итхэм мыр

Мыекъуапэрэ Коньеэ зэзыпхыштхэ лъэмыджым анах ежэхэрэр тильэпкэгъу къэлэдэсхэр ары тюми тыхэ-укъонэп. Хабзэр, бзэр, культурэр ухъумэгъэнхэмкэ къалэхэм язэкъошыныгъэ ишлэгъэ къэлэштэу палльэх.

Сицикүгъом щыщ гукъэкыж».

Уахтэр зэблэхъугъ. Джи хэхэс адыгэхэм Мыекъуапэ зыдэштыри дээвэ ашэ хуугъэ. Хэкужым къэклонхэ альэкъы, лъэпкэ культурэр, хабзэр, бзэр Адыгэ Республика мэрэ-щаухъумэрэр альэгъу. Аш еллытыгъэу Иэкыбым щылэтильэпкэгъухэр тэ нахь тыхынээнэу къытщэгүхийн, ехжэхэри зыхэсхэ лъэпкын хэмийклохэнхэм пае Иэпилэгъу тафхуунэу фаех. Истанбыл и Адыгэ Хасэ илэшхъэтихэм зэлукэгъоу Адыгэ Республика илъикло куп дырлагъэм адыгэхэр нахь зэпэблагъэ ышынхэр ары.

ащыщ. Тарихъ бай пыль. Ильэс минипш ыныбжь. Сельджук пачьыхъэ унагъом икъэлэ шхъаэу щытагъ. Пачьыхъэ гъэпсыкэ къэралыгъоу лэшэгъурэ ныкъорэ псэугъэм игъэхъагъэу тарихъын къыхэнагъэр маклэп. А зэпстэур Конье щы-ухуумагъ. Ау анахэу мы къалэр цэрыло зышигъэр испыам дин епльыкэу «суфизм» зыфайорэр ильэс 750-рэ ыпэу мыш къызэршэжагъэр ары. Быслымэн тхъамыкхэр зылэкэзийубитэрэ гупшиякэу суфизмыр щыт. Апэу ар цыфхэм къахэзыхъа-гъэу Джелаладдин Руми Афганистан къыщыхъуу, Конье ду-

Тыркуемрэ Адыгэ-геймрэ язэпхыныгъэхэм заушомбгьюу заублагъэр ильэс 30 хъугъэ. Совет хабзэр зэхэзи, тикъэралыгъо илчъэхэр къызызэзийехэм, тичыгогъо Иэкыбым щыгъэхэм зэхыныгъэхэр адишэу үублагъ.

наим щехыжыгъ. Суфийхэм ятхъэлэлпэ унэу аш мы къалэм дигъэуцогъагъэр непэ къыз-нэсыгъэми зэрэдээт. Мевлянэм имузей аш чэт. Тхаклоу, философау Руми Тыркуем нахын бэрэмкэ зэрэцдэххэрэр Мевлянэ. Динлэжыр дунаим зэхыжын, тхъэлэлпэу ыгээпсыгъагъэм чальхажыгъ.

Адыгэим икъыгъэ купым тарихытэ музей рагъэлэгъэгъ. Мевлянэ имызакъоу, ятэ, илахылхэм, илофшэгъуягъэхэм якъэунхэхэр музейм чэтих. Джаш фэдэу илэпэрхыхъэхэр, ихыап-щыпхэр щызэхэуягъэх. Суфийхэм Алахым зыэрэфагъээрэ ямышыкэ тхъэлэлпэум икъэбари музэим къыпфелуатэ. Джелаладдин Руми ишлэш тетхэм къашьокэ Тхъэм зыфагъа-зэ. Чыгумрэ ошьогумрэ аклычэ зээзыхырэ дервишхэм – ары мы къэшьуаклохэм зэрэдэххэрэр – яфестиваль тыгъэгъазэм Конье, хабзэ хуугъэу, гээ къэс щызэхашэ. Зыгъэчэрэгъурэ къэшьуаклохэм ялтынхэу дунаим ичылээ зэфэшхъафхэм къарыкырэ зеклохэр мыш щызэлэх. Адыгэ Республика илъиклохэрэри фестивалым изэман тэфэу рагъэблэгъагъэх. Ари нэлсэнэгъэм изы яхыгъ. Дервишхэм якъэгэлэгъон гъэшэгъон дэд. Зы дунай хэхыгъэ хэтхэм фэдэу, шхъэунази ямыэу, а зы чылпэм имыкхэу, зэпымьюу такьвэ 20 загъэчэрэгъун алъэкъы. Зэхэгъэхъожмыэ, якъашо зеклэмки сыхыатэр ныкъорэ хуугъэ.

Къэлэдэсхэм зеклэм Мевлянэ агъэльаплэ, Конье илэшхэйтэхэми яшуфэс гүшээ үүж руугушхохэу аш игугъу къашы. Къалэм ишацэ Угур Ибрахим Алтай хаклэхэм къалэгъокыгъ. Къызэриуягъэмкэ, адыгэхэм якультурэ дэгэу щыгъуаз, якъалэ дэс тильэпкэгъухэм яхэбээ зехъакэ уасэ фешы.

Угур Ибрахим Алтай – къалэу Конье илац:
«Конье щылсээрэ адыгэхэмкэ дэгэу ѿшэ адыгэ

къадэмыхъугъэр тэ къылдэх-угъ. Тихэу гулсэ тыхэкло тэльэкъы. Тэ тызыфаэр тиамали ткыуачы Адыгеим къэдгэзэу, федэ хихынэу ары. Проект инхэм тафежъэмэ, Тыркуе къэралыгъори къылдэлэштэшт. Арышь, тэ Тыркуем ит къалэм акууачы, яамалхэр зэкэ Мыекъуапэкъ къэдгэзэхэу, унэхэр, еджа-пэхэр, сымэджэхъэр, мэштэхэр, культурэм игупчэхэр щядгээшыхэмэ дэгэу тэллэх. Ары къалэу Конье зэхыныгъэ дэтшыныр тыгу къызкэлэгъэри. Мы къалэм къэралыгъо фондхэр щызэхшагъэх. Ахэм къатлупшырэ

Конъерэ ялъэмъидж

къым изекуакіхэр, ихабзэхэр. Цыф къабзах, цыхъа зыфэшын лэжъеко пэртых черкесхэр. Зэдэлжъэнэгъэ зэдэдгээпсымэ, лъенъикуитумки шуагъа къытфихъэу юфыгъуабэхэр зэшотхынхэ тъэкъышт.

Къэлэгъэпсынмкэ шыкъа лъашхэр тыркуе квалахэм агъафедэ. Якъэгъэгъэ гъэкіерекла- піхэм нэр піепаха. Щысэ атепхышущт. Къэлэ гъэкіереклэн юфхэмкэ ежь Конъе иадминистрации Іэпилэгъу кыфехъугъ къэлэ гъэорышапхэм я Дунэе Ассоциаиуе зыхахъэхэр. Мы зэхахъэм кавказ къалэхэри хэтых ыкъи, шоигъоныгъа яэхъумэ, Мыекъуапэ иадминистрации къыххэхан зэрилэкъышт. Угур Ибрахим Алтай къыуагъ. Фабрикэ мыинхэмкэ Конъе бай. Ахэм ялошакъе, ягъэхъагъэхэм пащэм ягуу къышыгъ. Щыгъын, техъон-кілъын, цокъа кыдэгъэкъылхэр бэу къызэуахъигъэх. Къыдаагъэкъирэ зэкъа шэххэшүхэм адештэ. Аш федэ фабрикъэхэр бэу зыдэхэу квалаам и Сельджукске район илэшхэтетэу Ахмэд Пекятырмаджи Адыгэим илъыкло куп ыхъэкъагъ. Инвестициехэр Адыгэим изкономикэ къыххальхъанхэ зэральэкъышт. Аш къыхигъэшыгъ. Сатышхэри къыригъэблагъэхи, лъенъикуитур нэуасэ зэфишыгъ, упчэжъэгъу зэфхэхъугъэх.

**Джарымэкъо Азмэт —
Мыекъуапэ инароднэ
депутатхэм я Совет
итхъамат:**

«Тикъэкъогъу нэлосэнгъэ нэшанэ ил. Мир апэрэ тъэбэкоу тэ тальенъыкъокэ къэтшыгъэр ары. Бэ тъэгъэхъугъэр, зэхэтхыгъэр. Хызмэтшэлээ зэтэгъэлсэхъагъэхэр дэтых. Ахэм яэшхъээтетхэм ашыщхэри тиэгъэ зэлукъэгъухэм къарагъэблэгъагъэх. Инвестициехэр тишильтир къыххальхъэхэм федэ зэрафхэхъущт. Аш федэ афэтютагъ. Адыгэим сатыу щыпшынштмэ, зэрэшьольтир

Бзэр Адыгэ Республикаем зэрэщаухъу- мэрэр, ашкіэ тарихъ чыгум ишшуа- гъэу Іэкъыбим ис адыгэхэм аригъэкъи- шъущтим, къэгъэзэжын юфхэр... — зэкъе лъэпкынм игумэкъхэр зэштохыгъэн- хэмкіэ амалэу щыэхэм ягуу ашыгъ.

гупсэфим анаэ тырягъэдзагъ.

Дин фэо-фашихэр зэдагъэцэлэнхэм лъенъыкъохэр фэхъа- зырх. Конъе имуфтиеу Али Акынаар дырьягъэ зэдэгүүштэй- гъум муфтиатхэр зэрэзэдэ- лэжъешштхэм игуу щашыгъ. Динлэжъым къызэриуагъэмкіэ, Конъе мэштэу дэхэм ябагъэ- кіэ Истанбыл ыуж къинэрэп. Минишрэ ныкъорэ мэхъу. Ахэм нэбгырэ миниплэйре ныкъорэ ашчлажъэ. Ислам динымкэ

гъесэнныгъэ зыгъоты зыштоигъо ныбжыкъэхэр щыэмэ, ашпэрэ еджэпэ дэгүү зэрягэри муфтиим къыуагъ.

**Къэрдэнэ Аскэрбый —
Адыгэим ыкъи Пишиз
шьолтыр ашыпсэурэ
быслымэнхэм ямуфтий:
«Конъе имуфтий къедгъэб-
лэгъагъ Мыекъуапэ. Тищыкла-
гъэу, тызфэнкъоу щытхэр
ежь ынэкъе ылъэгъум э
нахышиу. Аштэу къызэрли-**

папльэх. Зыкъэгумэхъэрэри кыбуруыонэу щыт. Конъе миллиониту дэс. Аш щыщэу адыгэрг миних нылэп зэрэхъурэр. Джи къызнэсигъэми зэрахэмыкъокла- гъэхэр гъэшлэгъоны. Зашломы- клодынхэм пае пчыхъэ зэфэсхэр зэхаштэх, Конъе Адыгэ Хасэр якуагъ, гумэк инэу яэм ихэкли- пэе еусэхэу зэхэсих.

**Нажъэ Куко — Конъе
щэпсэу :**
«Адыгэ унэгъо тэлклю Конъе
дэсхэмкэ тызэрэгъэгъуашэрэп,

Уахътэр зэблэхъугъ. Джи хэхэс адыгэхэм Мыекъуапэ зыдэштыри дэгъоу ашкіэ хъугъэ. Хэкужъым къэлонхэ альэкъы, лъэпкъ культурэр, хабзэр, бзэр Адыгэ Республикаем нахъ къызэрэшы- зэтенэхэрэр альэгъу. Аш елъытыгъэуи Іэкъыбим щыкъе тильэпкъэгъухэр тэ нахъ тыкъызэтенэнэу къытшэгугъых, ежъхэри зыхэсхэ лъэпкъым хэмькъокъиэнхэм пае Іэпилэгъу тафэхъунэу фаех.

ягуу ашыгъу зэрэзэхашэрэр афило- тагъ.

Ежь бысымхэми якъэбархэр къалотагъэх. Конъе пэмычыжъу щыт чылагъо Ихъсание куль- турэмкэ гупчэ зэтэгъэпсихъагъэ къышызэуахъыгъ. Аш игъэоры- шлаклю Нажъэ Алихъсан мыш-

згэштэй, тэ тхэмыйлыхъу къэ- шьо гъэшлэгъонхэр хэхэс джэгум хэтых. Аш федэу конъе адыгэхэм къашью «Зэфаклы» дахэу къашшыгъ. Турытлюу, щырыщэу зэ- горхуу клахэмэрэ пшашьхэмэрэ зэфаклохээз ар къызэдашы. Мэжамэр зэ агъэжъажъ, зэ агъэпсынкэ, аш елъытыгъуу къэшшуакъохэм аялъэбэхъэр адых. Джауштэу зэлукъэгъэ зэл- лэпкъэгъэхэр зэхэмькъыжы- шуухэу, пчыхъэ класэ нэс зэхэ- сыштэгъэх. Пшхъялэ пшашьхэм хъунэу, гуфэбагы хэлъэу гукъэжъижъ ухахтэ зэдагъэхъагъ.

**Лымыцкъо Рэмзан —
«Адыгэ Хасэр — Шэрджэс
Парламентым» итхъамат:**
«Конъе Истанбыл пчыхъжэхъа-
зхазырэу щыт. Мэшлокукъэ сыхыатилл гъогу. Апэрэу мы-
рэущтэу Адыгэим илъыкло куп-
клэ тахэхъагъ. Гуапэ ашыхъугъ.
Мыекъуапэ мы къалэр зээкъо-
шын къарагъуу шоигъоу къы-
риотыкъыгъ. Тэри пшэрэрил
къытфашы тыкъэгъагъ, сид
федэу тильэпкъ шуагъэ къы-
фихъэу тызэдэлжъэн тъэкъы-
шта? Мы упчээ иджуап лъэ-
ныкъуитумки тызэдегупши-
галь. Ашпээрэ пшэрэриллэу дгэ-
зуучгъэр тиньбжыкъэхэр
зэфэтшнхэр ары. Адыгэ куль-
турэм ифестивал пчагъэхэр
Тыркуими Адыгэими ашызэх-
тэштэх. Тиньбжыкъэхэмкэ
тызэхъожызэ, ахэм ахэдгэ-
лэжъэштых, лъэпкъыр нахъ
нэуасэ зэфэтшыщт, тиньдэль-
фыбзи ухъумэгъэнымкэ аш
фэдэ зэлукъэгъухэм яшшуа-
жъэштэх.

Джауштэу лъэпкъым шуагъэ къыфэзыхъыщт джыри зы юфы-
гъо ехъяжъагъэ хъугъэ. Адыгэ-
им икъыгъэ купым нэлосэнгъэ
тхъамафэр зы такъики ымы-
гъэхъаулыу ыгъэкъуагъ. Мые-
къуапэрэ Конъеэ зэзыпхытхэ зээзгыныгъэр джы агъэхъазы-
рышт. Аш къэлэ пащэхэр Ады-
гэим щыкъэштых. Джи Конъе
иадминистрации илъыклохэр
къытфаклонхэр щыт.

ТЭШЬУ Светлан.
Адыгэ Республикаем изаслу-

**тызэлъэгъо. Хасэр тышызэрэ-
лэгъу, тызэлукъэм тикъалэхэр
ары тигугъур. Тауштэу ады-
габзэ, адигэ хабзэ ягъэшшэн,
тауштэу адигэ нысэхэр, ма-
хульхэр зэдгэгъотыных
— джахэм тарэгүүштэй. Ары ти-
гумэкъир.**

Истанбыл федэу Конъем щыпсэурэ адигэхэм Адыгэим илъыклохэм упчэхэр къафагъэ- загъэх. Хэку къэгъэзэжынмкэ джэуапхэр Жъэу Мыхъамэт тигүүгъэр. Ар ежъим пэкъэгъэгъу щыт. Мэфхъаблэ ишысэкъэ хэку хэгъозэжыныр зыфэдэр афило- тагъ. Апэрэ мафэм къыщыубла- гъэу унэгъо лужум lappl къызэ- рэуицхъэштых фэдэу хэхъум игуфэбагъэ зэрэзэхашагъэр, джи къызнэсигъэми Іэпилэгъум зэрэ- шынмкэхэрэр, хэбзэ къулкъу- хэмий, цыф къызэрхъэмий

шыгъэхъу бзээзгэшшэнэйм ыуж ит. Къэлорэ ильээсийм адигабээм и Мафэ тэфэу бзэшэнгъэ кон- ференции зэхаштэн агу хэль. Аш тэ тиреспублика ишэнгъээлэхъ- хэри рагъэблагъэх зэраштоигъор къауагъ. Конъе Адыгэ Хасэмий бэмшшэу унэчэхъажъ илагъ. Иээлукланлэ зэблихъугъ. Къызэ- ралуагъэмкэ, илагъэм елъытыгъэ- мэ, ар джи хъоо-пщау. Джехухэр щызэхэпшэшштых. Нахъжъ- хэр зэхэгүүштэйхъыфэ макъэ къаахэмькъуа хъакъэштим изы- къуапэ къотыгъэ ныбжыкъэхэр адигэ джэгум фэхъазырыгъэх. Пищинау, пхъэжъячай, орэдьиу, жылыуакъу къаахъягъ. Мыкъо- дыжъынэу тикультурэ хэлтээр къашшор ары. Аш псэ пытэ ил, арыш, псынкээ дэдэу адигэ джэгум итугуу къызэуахъыгъ, къашшом зырагъээштэйгъ. Къыхэ-

Хисап шІэнүүгъэм игууч

Республикэ естественнэ-хисап еджаплэр кызызшыуахыгъэр ильэс 20 зэрэхүрэм фэгъэхыгъэу «Хисапым и Тхамафэ» Адыгейм щыктуагь.

Гасээштэгъ, ашьэрэ еджаплэм командэм ухэтэу IoF пшэнным тыщыфалгүг.

Хисап еджаплэр анахыши слэгъурэ еджаплэу сибу илъышт, Московскэ къэралыгъо университетыр дунаим тет ашьэрэ еджаплэхэм зэкэми анах дэгъоу сэлъйтэ ыкыи слытэшт. МГУ-р дунэе псай мэхъу, ар псэ зыпти организмэм фэд. IoF щызышлэхэрэгтэдэжэкло къодыхэп, цыфры, гуклэгү ахэлье щит.

Къэсүхыгъэ механикэ-хисап факультетым Москва сирициклагъэ сишигъ, аш чыплэхэгъотыг. Ау хисап еджаплэу Мыекьюап дэтыр ары зэкэми ляллас афэхъугъэр. Цыфымкэ анах шхъялэр унагьор ары. Ар сэ згъотыгъ.

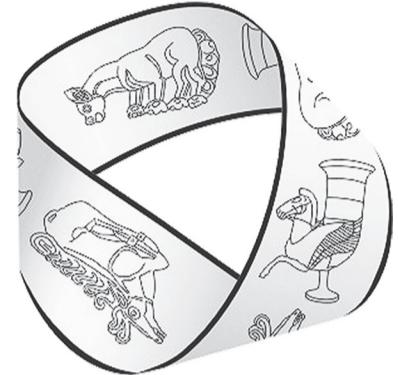
Арам Ованесовыр 2005-рэ ильэсэм естественнэ-хисап еджаплэр къяухыгъ. Московскэ къэралыгъо университетыр имеханикэ-хисап факультет щеджагь, страховой компанием иофыш.

Мы еджаплэм иолимпиадэ куп сиҳэтэу сищеджагь. Къынгыюхээр зэпсичынхэу, пшэрыль зыфэшшыжынэу, ар згъэцэкленэу хисап еджаплэм

зэхэфышшунэу уегъасэ. Мы еджаплэр адрэхэм зэратекырэг ригъаджэхэрэм апэблагъэ зэрэхүрэр, ар къеуухыгъэми, уезгъэджагъэхэм узэрашмыгъупшэрэр, ори уиунаагом фэдэу угу зерильтэй ары.

Къасломэ сишигъу цыфры фаемэ тиди шІэнүүгъэ дэгъу щызэригъэгъотын зэрильэкыщыр. «Адыгэ диплом» уилэу хэт уиштэн?» аловэ, Адыгэ къэралыгъо университет ужым Москва сикуагь, IoF пшэнным ауягуруу къыщыкIэчүчлэхтэй. О шІэнүүгъэу уилэ, пшэн пльэкыщтыр ары нахыншээ зэрагьашлэрэр, уитхылхэр яптыхэ зыхыкIэ ары дипломым къызыкIэчүчлэхэрэр.

Лопес Косме Нерис 2006-рэ ильэсэм хисап еджаплэр къяухыгъ. Я 6-рэ классым къынгыжэхъягъэу мыш щеджагь. Мыекьюоп гимназиу N 22-м икIэлэгъаджэхэу Надежда Лобода ыкыи Шъаукю Аннэ пшашьэм хисапымкэ сенаянгъу хэлльир къыхагъэшгү. Еджакло къэлэ чыжэе куагъэп, Адыгэ къэралыгъо университетыр къызеуухым республике

Аннэ ригъэблагы хисапым фэцэгъе кIэлэцыкIухэм IoF ашьдишшэу ригъэжэгъагь. НэмыкI еджаплэхэм къарыкыхээ кIэлэцыкIухэр гимназием кла-клоцтыгъэх. А лъэхъаным нафэ къэхъугь еджеплэхэхээ хэхүхъафыкыгъэ Адыгейм щыгбээсын зэрэлтэкыщтыр. Щысэ зытхынэу щылэр багъэп, ау Мамым Урысыем ит аш фэдэ еджаплэхэм ягъэпсыкIэ зынгъэзагь.

1998-рэ ильэсэм Адыгэ къэралыгъо университетыр иректорэу Хуунэго Рэшыдэ икIещаклоу, а лъэхъаным AP-м и Президентыгъэу Джарымэ Аслылан иунашьокIэ республике физикэ-хисап еджаплэр къызэ-уяухыгъагь. Непэ мы еджаплэр хисапымкэ зишэ шIэгъошлуухэе ягуучэ хуугъэ.

Ильэс 20-м къыклоу еджаплэм гъэхъагъэу ёшыгъэр къэпчыгъуай. Ау ар ныбжыкIэхэм зэряящыкIагъэм ишыхъат

Аш зэхэшакло фэхъугъэх Кавказ хисап гупчэр, Адыгэ къэралыгъо университетыр хисапымкэ ыкыи компьютернэ шIэнүүгъэхэмкэ ифакультет, ежь Республике хисап еджаплэр, Москва дэт физикэ-техническэ институтыр, Адыгэ Республике гъэсэнүүрэм шIэнүүгъэрэмкэ и Министерстве.

Хисапым и Тхамафэ IoF-хэбзэбээ къхиуубытагь. Ахэр хисапымкэ кIэлэгъаджэхэм, кIэлэджаклохэм, студехэм, аспирантхэм, еджаплэр къэзүхыгъэхэм атэгъэпсыхъагъэу щытагъэх.

Тыгъэгъазэм и 18-м къынгыжэхъягъэу мафэ къэс IoF-хэбзэбээ зытгүүш зэхажэштагъ. Ахэр Адыгэ къэралыгъо университетыр ыкыи хисап еджаплэм ашыктуагъэх. Аш фэдэу теоретическэ физикэм и Институтуу Ландау ыцэ зыхырэм ирофескорэу А. Б. Шабатэ «Интегриуемые системы» зыфилорэ лекции къышигъ. Къынгыжэхъягъэ мэфицим «Хисапымкэ сенаянгъэх ыкыи хисап гъэсэнүүгъэр» ыцэу я II-рэ Урысые научнэ конференции реклокыгъ. Тыгъэгъазэм и 20-м къынгыжэхъягъэу и 23-м нэс научнэ конференции геометрием фэгъэхыгъэрэ куагъэ. Онлайн шыкIем тетэу Адыгейим ыкыи Ярославль яунэгъо командахэр хисапымкэ зэнэкьюкьютагъ. Хисап еджаплэр ильэс 20 зэрэхүрэм фэгъэхыгъээгээхахьэри зэхажэшгү. Хисап зэнэкьюкьюхэр, фестивальхэр, лекции гъэшлэгъонхэр, Iэнэ хураехэр реклокыгъэх. Ахэм язхэшэхктуагъэх кIэлэгъэдже шапхъэхэм я Федэральнэ институт инаучнэ IoF-шэу А.В. Семеновыр, Нижний Новгород экономикэм иапшьэрэ Еджаплэр дэтим идоцентеу Т. Ю. Кузнецовыр, политехническэ музейм хисапымкэ иллaborаторие иофишшэу Е. А. Ширяевыр ыкыи нэмийклохэр.

Еджаплэр ильэс зэфэшхъафхэм къэзүхыгъэхэм язхэшкэльоу «История успеха» зыфилорэ гъэшлэгъонхэу куагъэх. Мы еджаплэр къяухынэу зинасып къяхыгъэхэм янахыбэд дээр хисапым игъогу тауцагь.

Хисапым лъэшэу хэхъэгъэ цыфхэм янахыбэд гушыгэ-

хисап еджаплэм сишигъагь. Сида еджаплэм зыфыкIагъэхэм? зыфилорэ улчлэм идхэуапэу къасломэ сишигъу лъэшэу сишигъээрэз. Сида пломэ аш сишигъу зыфыфаем ыкыи сиамалхэм ягъунапкъэхэм заригъэшшомбгүйг. Гурут еджаплэм къынгыжэхъягъэр зэкэри дисциплинэм фэгъэхыгъягъ, хисап еджаплэм шIэнүүгъэхэм апаеу ары зэрэштагъэр. Гурут еджаплэм нэбгыре пэпчьышхъэхынным тышыфа-

сыщаагъэсагь, — куагъэу Арам. **Елена Шарич** хисап еджаплэм ыуух Адыгэ къэралыгъо университетыр хисапымкэ ыкыи компютернэ шIэнүүгъэхэмкэ ифакультет къяухыгъ Москву дэт еджаплэу N 1329-м ыкыи гимназиу N 1514-м хисапымкэ ашырэгъаджэх.

Хисап еджаплэм зыфыфаем сишигъоным сишигъэсагь, — elo Еленэ. — Хисапым акыл къынеты, ар щынгыгъэм щыуицкIагъэшт. Хисапым шылыкъэмрэ мышылыкъэмрэ

хисап еджаплэм Iухыагъэу кIэлэгъаджэу ыкыи методистэу IoF щешэ. Мээз зытгүүлэхээ Тэмир Кавказым хисапымкэ икIэлэгъаджэхэм язэнэкьюкоюу щыагъэм Нерис анах кIэлэгъэдже Iазэу къынгыжэхъягъ, ашэр чыплээр юбытагъ.

Аш фэдэу зэхэшакло фэхъагъэхэм ашыгъягъэх МГУ-м имеханикэ-хисап факультет къэзүхыгъэхэу Алыщ Асия ыкыи Бэджэнэ Светланэ. Асия шIэнүүгъэ зынгызэрагъэгъотырэ гупчэу «Сириусым» ыкыи Венгрием щынгыжэхъэ лагерэу «Марабу» зыфилорэм ашырэгъаджэх. Бэджэнэ Светланэ Адыгэ къэралыгъо университетыр алгебрэмрэ геометриемрэк икафедрэ идоцентеу.

Мы еджаплэр зынгылэр ильэс 20 хуугъэ. Ау хисапым фэцэгъе кIэлэцыкIухэм IoF адашлэу зырагъэхъягъэм ильэс 25-рэ тешлэгъ. Еджаплэм лъапсэ фэзшылыгъу ыкыи непэ аш иша-щуу Мамый Даутэ къызэрэйлорэмкэ, ильэс 25-кэ узэкэлэбэжъэм, Мыекьюоп гурут еджаплэр N 22-м (джы гимназием) IoF щызышлэхтагъэ Шъаукю

непэ нэбгыре 1600-рэ зэрэшдэжэрэр, ар къэзүххэрэм ятлонэрэ унэу зэралытэрэр, аш къычлакыгъэхэр Урысыем ианах еджеплэр дэгүхэх зэрчахъафыкыгъэр, ахэр щынгыгъэм ильягъо пытэу зэрэтохъэрэр. Нэбгыре пчагъэхэр хисап наукаем куоу хэхъагъэх, диссертациехэр атхыгъэх, къа-гъэшылыкъэхыгъэх. Еджаплэр къэзүхыгъэхэм ашыгъэу Юрий Кирнос къэралыгъом икъе-хумэнкэ амалеу щынгыгъэр нахыбэ шыгъэнхэм илахъэу хильхагъэхэм пае УФ-м и Президент ипремие къызыфагъэшшуашэм хисап еджаплэр щыгъупшагъэп, ишыагъэ къыригъэгъигъ.

Мы еджаплэм укытегущыгъэх хумэ, зыфэдэ къэмыхъуухъэхэм хисап музееу аш ишагу дэтим игуу къэмышын пльэкыщтыр. Физикэмрэ хисапымрэ къа-хэхъигъэ пкыгъохэу мэхъанэшхо зиэхэр мыш щыпльэгъу-щтых.

Укъэралыгъомэ, мы еджаплэм уртугушонэу щит. Аш июбилейкIэ тигуапэу тафэгушо, гъэхъагъэхэр ёшынхэу фэтэло.

СИХЪУ Гощнагыу.

ШУАГЪЭ КЪЭЗЫТИШТ Іофтхъабз

Гъогурыкъоныр щынэгъончъэнүм, Мыекъуапэ иғьогухэм атехъухъэрэ авариехэм япчагъэ нахыбэ зэрэхъурэм иғумэкыгъо афэгъэхыгъэу Мыекъопэ къэлэ прокуратурэм форум щыкъуагъ.

Іофтхъабзэм хэлэжьагъэх Мыекъуапэ ипрокурор ишьээрхэлжээр зыгъэцкээрэ Джалырзэ Арамбый, гъогурыкъоныр щынэгъончъэнүмкэ Къэралыгъо автоинспекцием иотделэу Мыекъуапэ щылээм ишащу Виталий Загайко, хэбзэхуумэкю къулыкъухэм ялтыклохэр, Мыекъуапэ ичылпэ зыгъэорышлэжын къулыкъухэм ялащэхэр, журналистхэр.

Гъогурыкъоныр щынэгъончъэнүмкэ, гъогухэм атехъухъэрэ хуугъэ-шагъэхэм, ахэм ахэкъуда-дхэрэм япчагъэ нахь маклэ шыгъэнүмкэ юфхэм язытет зыфэдэм, аварие къашыхуунымкэ щынаагьо зидэштий автобомбиль гъогухэр гъенэфыгъэнхэмкэ ыкчи щыкагъэхэр дэгъэзижигъянхэмкэ анахьэу анае зытырагъэтын фаяхэм афэгъэхыгъагъ юфыгъо зэхэсигъом къышалтагъяа.

Джалырзэ Арамбий зэхэсигъом пэублэ гүшүэ къышишызэ, мы юфыгъо зытегүшүэхэрэ Мыеекъуапэ анахь шхъаахэхэм зэрэшьтүм къынагыгъа. Ашкэ къызериуагъэмкэ, гъогухэм атехъухъэрэ хуугъэ-шагъэхэм япчагъэ зэрэбэр непэ гумэкыгъошко щыт. Гъогурыкъоныр щынэгъончъэу щытным епхыгъэ хэбзэгъэуцүүрэ тиреспубликэ зэрэшьтагъацкээрэм прокуратурэм ренэу ынаа тет. Прокурорын зэфэхысыжэу къышыгъэхэмкэ, 2018-рэ ильэс имээз 11-у пыкыгъэм Мыекъуапэ иғьогухэм хуугъэ-шагъэхэм 221-рэ къатехъухъагь (блэгъигъэ ильэс имээз апчагъэр 214-рэ хуущтыгъэ), ахэм нэбгырэ 17 ахэкъодагъ, нэбгырэ 261-мэ шьобжхэр атешагъэхэх хуугъэ.

2018-рэ ильэс имээз 11-у пыкыгъэм Мыекъуапэ иғьогухэм хуугъэ-шагъэхэм 221-рэ къатехъухъагь (блэгъигъэ ильэс имээз апчагъэр 214-рэ хуущтыгъэ), ахэм нэбгырэ 17 ахэкъодагъ, нэбгырэ 261-мэ шьобжхэр атешагъэхэх хуугъэ.

Гъогурыкъоныр щынэгъончъэнүм ылъэнүкъокэ ильэс къэс прокуратурэм улпъекунхэр зэхэштэх. Ашкэ пшъэрэль шхъаагьо зыфигъеуцужыгъэрэ цыфыим ифитиынгъэ ыкчи ишхъафтынгъэ къеухумэгъэнхэр, мы лъэнүкъомкэ хэбзэу-къонигъэу зэрахъэхэрэм ашыухумэгъэнхэр ары. 2018-рэ ильэс имээз 11 гъогурыкъоныр щынэгъончъэнүм ылъэнүкъокэ къэлэ прокуратурэм хэбзэукъоныгын 122-рэ къихигъэштигь. Ахэм ядэгъэзижигъынкэ акти 157-м ехъу атхыгъ.

Обществэм ылашхъэ ит гумэгъигъо шхъа-Іэхэм язашюхынкэ форумыр шуагъэ къэзиты-рэ йофтхъабзэу щыт, — къышуагъ прокурорын. — Ведомствээ зэфэш-хвафхэм ялтыклохэр мыш къызэрэх-лахжэхэрэм шишуагъэкэ шхъаихигъэу гумэгъо-гъохэм атегуущиэнхээ альэкшитыгь. Ахэм нэбгырэ 17 ахэкъодагъ, нэбгырэ 261-мэ шьобжхэр атешагъэхэх хуугъэ.

Гъогухэм тхъамыкагьоу къатехъухъэхэрэм лъапсэ афэхъухъэрэм ашыщ гъогурыкъоним ишапхъэхэр зэраукъохэрэр, автомобилхэм ыкчи цыфхэр

уцох, иутыгъэу фэхъугъэхэр агъецкэлжых, асфальт тыральхъэ.

Іофтхъабзэу зэрахъэхэрэм ахахъэу кілэцкыгъухэм алаа гъогурыкъоним ишапхъэхэр къизыточыгъэрэ методическое 1-ынгъэхэр къыдагъэхых, къенэфырэ пкыгъохэр зерагъэфедэн фаяхэр ны-тихэм агурагъало.

Мыеекъуапэ и ГИБДД иотдел иподразделение ипащэу Виталий Загайко зэхэсигъом хэлажэхэрэм анае тырагригъэдэгэгъогурыкъоним щынэгъончъэнүмкэ юфыгъоу къеуухэрэм язэшшохынкэ зипэшти отделырэ къэлэ администрациием зэпхыныгъэ зэдьярэлэу зэрэзэдэлжэхэрэр.

Статистикэм изэфхэхысыжжэхэм къызэрэгъэльяхэрэмкэ, Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу «Гъогурыкъоним щынэгъончъэнүм» зыфиорэр икьюоу гъэцкэгъэним фэшл мы лъэнүкъомкэ юф зышлэрэ уполномоченнэ къулыкъухэм общественностир къыхагъэлажээзэ пкыгъохэр щынэгъончъэнүмкэ пэшорыгъэш юфтхъабзэхэр, анахьэу ныбжыкъэхэм альэнүкъокэ, зэхэшгэгъэнхэ фае. Мы юфыгъом шуагъэ къытэу щылэнгъэм щыпхырышгъэнүмкэ гупшигэхэр къыратотыгъэх, тапэкэ зыдэлжээштэх лъэнүкъохэр агъенэфагъэх.

Джащ фэдэу форумын хахьэу журналистихэм яупчэхэр ведомствээ зэфэшхвафхэм ялтыклохэм афагъэзэнхэ амал ялагь.

83-рэ Мыекъуапэ щагъеунэфыгъ. Ахэм нэбгырэ 8 ахэкъодагъ, нэбгырэ 79-рэ шьобж хахьгъ.

Водитель ёшнуагъэхэм ялажъэкэ хуугъэ-шагъэ 13 Мыекъуапэ иғьогухэм ащаагъунэфыгъ, ахэм ялажъэкэ нэбгырэ 2-мэ ядуний ахъожьыгъ, нэбгырэ 15-мэ шьобжхэр атешагъэхэх хуугъэ.

Автомобиль гъогухэм хуугъэшагъэу атехъухъэхэрэм цыфхэм чиэнэгъэшхо ыкчи зэрарышхо къафахы. Лъэрсриклохэм ыкчи водительхэм ашлээ гъогурыкъоним ишапхъэхэр бэрэ аукъохэу къыхэхкы: псынклашэу мэзеклох, ыпэ ит автомобилым дэхых, ягъогу текшихэш, апэкэ къыкырэм иғьогу техъэх, ёшнуагъэу рулым къэрысих. Ахэм анэмийкэу авариехэм лъапсэу афэхъухъэрэм ашыщ гъогухэм язытет зэрэдэир.

Нэүжүм форумыр дискуссие шыкыл тетэу реклокыгъ. Зэкэми зэдьярэгъаштэу къауагъэрэ зы: мы лъэнүкъомкэ юф зышлэрэ уполномоченнэ къулыкъухэм общественностир къыхагъэлажээзэ пкыгъохэр щынэгъончъэнүмкэ пэшорыгъэш юфтхъабзэхэр, анахьэу ныбжыкъэхэм альэнүкъокэ, зэхэшгэгъэнхэ фае. Мы юфыгъом шуагъэ къытэу щылэнгъэм щыпхырышгъэнүмкэ гупшигэхэр къыратотыгъэх, тапэкэ зыдэлжээштэх лъэнүкъохэр агъенэфагъэх.

Джащ фэдэу форумын хахьэу журналистихэм яупчэхэр ведомствээ зэфэшхвафхэм ялтыклохэм афагъэзэнхэ амал ялагь.

Гъогурыкъоним щынэгъончъэн

2018-рэ ильэс имээз 11 гъогурыкъоним щынэгъончъэнүм ылъэнүкъокэ къэлэ прокуратурэм хэбзэукъоныгын 122-рэ къихигъэштигь. Ахэм ядэгъэзижигъынкэ акти 157-м ехъу атхыгъ.

урам ыкчи гъогу сетьхэм яфэл-о-фашихэм ягъэцкэнкэ къалэу Мыекъуапэ зэтэгээпсихъэгъэнүмкэ Гъэорышлапэм ильэс къэс зээзэгыныгъэ дашы. Ашкэ шишуагъэкэ къалэр агъекъабзэ, гъогухэм тамыгъэхэр атырагъэ-

лъэрсриклохэр зыхафэхэрэ хуугъэ-шагъэхэм япчагъэ нахь маклэ зэрэмыхъурэм умыгъэгумэкын плъекиэрэп. 2018-рэ ильэс имээз 11-у пыкыгъэм лъэрсриклохэр гъогум зэрэтираутыгъэ епхыгъэ хуугъэ-шагъэ

ным ыкчи хэбзэукъоныгъэрэ пэшорыгъэш щыгъэзигъэенным альэнүкъокэ юф шишигэхэм зэфэхысыжжэу фэхъугъэхэм зератгүштээхэрэм нэмыкэу гумэкыгъоу щылэнгъэм ядэгъэзижигъынхэмкэ мы юфтхъабзэр амалшоу зэрэштигь ашхэлэжьагъэхэм къыхагъэштигь.

Форумым кэхүэу фэхъугъэхэрэ прокуратурэм иорганхэм, общественне институтхэм, къэралыгъо учрежденихэм ыкчи ведомствэхэм, джащ фэдэу къэбарлыгъэлэс амалхэм юф шишигэхэм ашагъафедэнхэ альэкшит.

КИАРЭ Фатим.

Самбо

ЛъэгапIЭМ ЗЭДЫТЕУЦОХ

Урысыем самбэмкэ изэлукIэгьоу «Сигупсэ шъольыр» зыфиорэр къалэу Рязань щыкIуагъ. Адыгэ Республикэм ибэнаклохэм медали 6 зэнэкъокъум къышыдахыгъ.

Сурэтным итхээр: Адыгейим икытъехэу зэнэкъокъум хэлэжьагъэхэр.

Хэгъэгум ишъольырхэм къарыкъыгъэ нэбгырэ 200 алтырэгъум щызэлукIагъ. Адыгэ Республикэм самбэмкэ зыщызыгъасэхэрэм килограмм 56-м нэс къээзыщчыхэрэр нахь къахэшыгъэх. Бэй Тимур апэрэ чылпIэр купым къышидыхыгъ, тренерыр Гъомлэшк Алый. Ятлонэрэ чылпIэр Хъакъуй Анзор къыхыгъ, аши А. Гъомлэшкыр ипащ. ЦыкIушо Асхад ящэнэрэ чылпIэр къышидыхыгъ, Хъакъурынэ Дамир ыкIи Акъущ Бислъян ипащ. Адыгейим икэлишмэ хагъэунэфыкIырэ чылпIэхэр къыдахи, зы лъэгапIэм зэдиттэхэу медальхэр, щитху тхытхэр къаратыжьыгъэх.

Тыгъужу Тлахьир, кг 52-рэ, Лъэцэр Дамир, кг 65-рэ, апэрэ

ЧылпIэхэр къахыгъэх, тренерхэр Хъакъурынэ Дамир, Хъабэхьу Адам, Чэтыхъ Алый.

Гъомлэшк Анзор, кг 48-рэ, ящэнэрэ чылпIэр къыфагъэшьшагъ, тренерыр А. Гъомлэшк.

Апэрэ ыкIи ятлонэрэ чылпIэхэр къыдээзыхыгъэхэр Урысыем иныбжыкIэхэм якIеух зэнэкъокъу 2019-рэ ильэсэм мэзаем Москва щыкIоштэм хэлэжьэштих.

Тибэнаклохэу Рязань щыгайзхэм пэщэныгъэ адзызэзыхыгъэхэм ащищу Гүлэтиж Хъалидэ зэрилтиэрэмкэ, Адыгейим щагъэсэрэ клалхэм ялэпIэсэнныгъэ хэвшыкIеух хагъахьо, нэмыхI шольырхэм къарыгъэхэр нарт шъаохэм къакIырэлтих.

Гандбол. Суперлигэр

ТекIоныгъэм зыфэгъэхъазыр, «Адыиф!»

«Ставрополье» Ставрополь — «АГУ-Адыиф» Мыекъуапэ — 33:30 (15:15).
Тыгъэгъазэм и 22-м Ставрополь щызэдешшагъэх.

Я 51-рэ такъикъум нэс «Ставропольем» тиешлаклохэр текIоныгъэх, Іэгоуишкэ ыпэитхээр уахьтэ къыхэкигъ. Клэхым метри 7 хуурэ тазыр дэзгъохэр типшашхэхэм гъогогуитто загъэцакIэм, хагъээм Іэгуаор радзэн алъэкыгъэп. Тиухумаклохэри хэукохэу, зэхэшэн юфыгъохэр дэеу агъэца-кIэхэу аублагъ. «Ставропольем» тикомандэ юфыгъохэу фэхкухэрэр ыгъэфедагъэх, тикъэлапчэе Іэгуаор зэкIэллыкIоу заулэрэ къыдидзи, текIоныгъэр къышидыхыгъ.

— Ксения Дьяченкэм ылтакъо шьобж къызытыращэм «Адыифым» иешлакI къе-хыгъ, — къытиулагъ тренер шъхьаалуу Александр Реввэ. Клэхым зэлукIэхъур фэ-къуагъэу хэукононгъэ башэ тиешлаклохэм ашыгъ, ар лъешэу къытэгоугаагъ.

К. Дьяченкэр, А. Дворцеваяр, А. Загайко, О. Зубовар тиешлаклохэм ялэпIэсэнгъэхэ къахэшчыгъэх, къэлапчъэм бэрэ Іэгуаор дадзагъ, ау текIоныгъэр бысымхэм тшуахыгъ.

«Адыифым» мы ильэс ешIэгъум текIоныгъэр зыкIи къышидыхыгъэп, ауж къинэхэрэм ащищ. 2019-рэ ильэсэм щилэ мазэм и 10-м «Адыифир» Ростов-на-Дону щешшэйт, и 14-м «Университет» Ижевск Мыекъуапэ тышыу-кIэшт.

«Адыифым» къэлапчъэм Іэгуаор бэрэ дедээ, ау ухумэн юфыгъохэр икьюу фэгъэцакIэхэрэп. ЕшIэгъу бащэ шуахыгъэш, текIоныгъэр къышидыхынх фэмыхъазырэу къеэльагъо.

Кымэфэ футболыр

Хэта финалныкъом хэхъаштыр?

Мыекъуапэ футболымкэ икымэфэ зэлухыгъэ зэнэкъокъу хэлажьэхэрэ командахэу авшээрэ купым хэтхэм пэшшорыгъэш ешIэгъухэр шлэхэу аухыштих.

ЗэлукIэгъухэр

Я 4-рэ зэлукIэгъухэм якIэуххэр зэтэгъашшэх.

«Щагъдый» — «Картонтара» — 6:1, «Ошшутен» — «Мыекъуапэ-ШСОР» — 5:1, «Урожай» — «Чыгушшхь» — 1:0.

Пчагъяар 1:0-у «Урожай» «Чыгушшхьэм» текIоугъэми, къэлапчъэм Іэгуаор дадзэнэу ешлаклохэр чылпIешшу зэрифэштгэхэр къыхэтэгъэши. «Чыгушшхьэм» икъэлэпчъэлтэу Александр Чихрадзе цыхъешшэгъоу ешшагъ, Іэгуаор бэрэ къызэклидээжьыгъ. Вадим Балабановыр метри 5 фэдизкэ зыпчагъжэ къэлапчъэм зыдаом, къэлэпчъэ-

пкъум Іэгуаор къыгъэлэпчъэхжьыгъ.

«Чыгушшхьери» уштыхъунэу ешшагъ. Датхуу ж Адамэ тазыр ыгъэцакIэзэ къэлапчъэм лъэшшу зыдаом, къэлэпчъэ бгыкIум Іэгуаор тэфагъ. ЕшлапIэм ит къэлэпчъэпкъыр ыгъэкошигъ, ау хагъээм Іэгуаор ифагъэп. Къонэ Амир метриш фэдизкэ зыпчагъжэ къэлапчъэм дахэу дэуагъ, ау Алексей Саягиним шлокIын ыльэкIыгъэп. Алексей Іэгуаор къызэклидээжьыгъ, зэлукIэгъур аухыгъ.

ЧылпIэхэр

ЗэлукIэгъу плырыпл командэхэм ялагъ.

1. «Урожай» — 12

2. «Ошшутен» — 9

3. «Щагъдый» — 6

4. «Чыгушшхь» — 6

5. «Мыекъуапэ» — 3

6. «Картонтара» — 0.

Я 5-рэ ешIэгъухэр

30.12

«Картонтара» — «Ошшутен»

«Урожай» — «Мыекъуапэ»

«Чыгушшхь» — «Щагъдый».

Къэлапчъэм Іэгуаор анахыбэрэ дэзэдзагъэхэм шуащтигъэгъуазэ.

Давид Папикян — 6, «Щагъдый» щешш.

Нэклубгъор зыгъэхъазырэгъэр ЕМТЫЛН Нурбий.

Такълый Русльян — 3, «Урожай», Роман Юрченко — 3, «Мыекъуапэ».

Я 5-рэ ешIэгъухэр мафэм сывхьатыр 11-м аублэштих. Апэрэ чылпIи 4-р къыдээзыхырэ командахээр финалныкъом щызэлукIэштих.

Ятлонэрэ купыр

Ятлонэрэ купым команда 17 щызэнэкъокъу, зы къеклокыгъюм щызэдешшэтих. Судья шхъяаэу Игорь Калининчэн къызэрэхигъэшигъэу, «Спортомастеры», «МФОК-Ошшутенэр», «Кавказыр» апэ итих.

Зэхэзыщагъэр ыкIи къыдээзыгъэхэр: Адыгэ Республикэм лъэпкэ Йофхэмкэ, ІэкIыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкээхъухэм адьрияэ зэхынгъэхэмкэ ыкIи къэбар жууцэхъям иамалхэмкэ и Комитет Адрессыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэхэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлхээр, шрифттыр 12-м нахь цыкIунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхъгъэхэр редакцием зэкIегъэлжых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зышаушихъятыгъэр: Урысы Федерацаем хэутийн Йофхэмкэ, телефон-хэмкэ ыкIи зэлъы-ІэссыкIэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чылпIэ гъэйорышил, зэраушыхъятыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зышаушихъятыгъэр ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкИ пчагъэр 3983

Индексхэр П 4326 П 3816

Зак. 3001

Хэутийн узьчицэхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Зышаушихъятыгъэр уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шхъяаэр Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъяаэр игуадзэр Мэцлиэкъо С. А.

Пшъэдэлжыж зыхырэ секретарыр

ЖакIэмкъо А. З.